

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

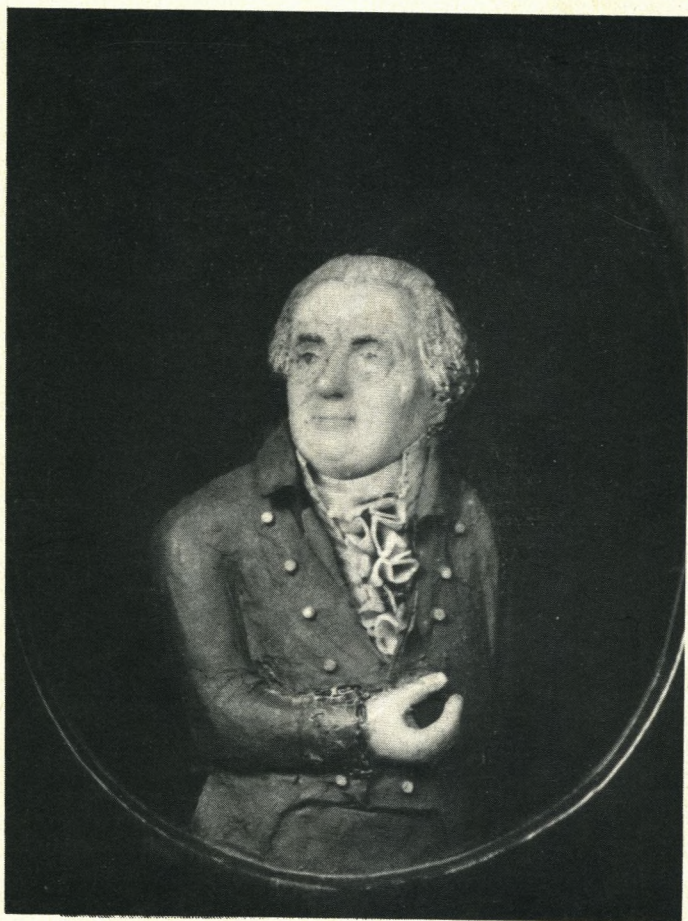
SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 64 . Nr. 3

Marts

1979

Distriktskirurg H. F. Müller

(Jytte Hergård fot.)

Et godt middel mod hovedpine og "tømmermænd"

Opløs 1-2 Albyl-Selters® i et glas vand:

I praktisk metalhylster
beskyttet mod fugt
15 stk. kun kr. 9,80

Fås på apoteket og i håndkøbsudsalgene
uden recept

Det bruser,
mens tableten
opløses

Derefter
krystalklar til brug.
Smager frisk
og perlende

**VIRKER
HURTIGT**

For at undgå »tømmermænd« er det en fordel at tage 1-2 Albyl-Selters
i et glas vand ved sengetid.

C.W. Tom-Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

MARTS 1979

64. ÅRGANG

NUMMER 3

A. Kann Rasmussen (S 22):

Distriktskirurg H. F. Müller 1752-1892

Lidt om et 150 års jubilæum.

(Meddelt af A. Kann Rasmussen ved Soranerfrokosten 7. september 1978).

I den tyske by Nienburg mellem Hannover og Bremen fødtes 1752 i et præstehjem et drengbarn, som fik navnet *Heinrich Friedrich Müller*, og som 20 år senere, efter at have stået i kirurglære i 3 år og erklæret for udlært kirurg, kom til Danmark, hvor han 1773-85 gjorde tjeneste som eskadrons-feltskærer ved Sjællandske Rytterregiment i Slagelse.

Da han var »begjærlig efter at bringe sit studium til større fuldkommenhed«, søgte han 1785 ind som studerende ved det samme år oprettede kirurgiske institut i København, og herfra udgik han 1787 som *candidatus chirurgiæ* med første karakter. Samme år fik han dansk naturalisationsbrev, og 1888 fik han overdraget en nyoprettet stilling som distriktskirurg med bolig i Skelskør. Distriktet omfattede Vester-Flakkebjerg herred og de vestlige dele af Slagelse herred.

Så sker der det mærkelige, at han allerede i 1801 - altså da han endnu ikke var fyldt 50 år - ansøger om fritagelse for hvervet og bliver afskediget i nåde og med pension - 50 Rdl. årlig af Postkassens Pensionsfond.

Som grund for ansøgningen anfører H. F. Müller, at han formedelst sygdom er således svækket, at han ikke er skikket til offentlige forretninger«. Dette er lidt svært at forstå, for han levede et aktivt liv i endnu 27 år og samlede sig en efter tidens forhold anseelig formue. Mon ikke trangen til et friere liv, hvor han kunne udfolde sine evner som organisator og forretningsmand, har spillet ind?

I hvert fald må han hurtigt være blevet rask igen. Efter sin afsked fortsatte Müller sin lægepraksis, dog ikke i nogen stor målestok. Han omgikkes mest omegnens godsejere og hjalp disse med råd og dåd vedrørende godsadministration. I 1805 købte kammerherre, generaladjutant *Frederik Blücher* (1760-1806) godset Basnæs af gehejmekonferensråd, kancellideputeret *Christian Ludvig Schütz* (1736-1812). Både køber og sælger anmodede H. F. Müller, som en fornuftig og stedkendt mand, om at medvirke ved overdragelsesforretningen, og derefter bestyrede Müller godset, til Blüchers enke solgte det i 1809 til sukker raffinadør *Frederik Christian Fiedler* (1775-1829) (hvis efterkommere i 4 generationer tæller mange soranere).

H. F. Müller var også højt anskrevet hos amtmand *P. C. Stemann* (1764-1855) i Sorø, der anmodede ham om at indtræde i Skelskørs Havnekommission og i forligskommissionen for Vester-Flakkebjerg herred (1805), og kongen befalede i 1812, at han skulle indtræde i en kommission, der skulle føre kontrol med visse varer i Skelskør. Også byens embedsmænd og borgere værdsatte H. F. Müller. Apoteker *Gerhard Vilhelm Mau* (1774-1858) opkaldte en af sine sønner efter ham med det fulde navn, så drengen kom til at hedde *Heinrich Friedrich Müller Mau* (se Soraner-Biografierne 1839).

Der var dog én embedsmand, der ikke satte pris på den forhenværende distriktskirurg, og det var stedets sognepræst *Morten Bülmann* (1763-1828), der betragtede ham som en slet kristen. Müller var ugift, men han havde en

dame boende hos sig som lejer: Enkegehejmerådinde *Edel Margrethe Krabbe født Sehested* (1750–1827), tidligere gift med søofficer, flådebyggeren *Frederik Michael Krabbe* (1725–1796), der 1781 blev gehejmeråd og hvid ridder og blev pensioneret 1785, og som derefter bosatte sig i Skælskør.

Hvad forholdet har været mellem Müller og enkegehejmerådinden, foreligger der ikke noget om; men Morten Biilmann frygtede det værste!

Müller boede i en af Skælskørs bedste gårde på hjørnet af Algade og Havnepladsen og har sikkert ført en del selskabelighed. Han brugte også en del penge på godgørenhed af forskellig art, men blev dog som nævnt en velstående mand. Da han ingen livsarvinger havde, spekulerede man på, hvad hans formue skulle gå til, ikke mindst efter enkegehejmerådindens død i efteråret 1827. Det nævnes, at forskellige stillede forslag til Müller, således Skælskør by, Herlufsholm, Det chirurgiske Akademi og Det polytechniske Institut. Sorø Akademi overvejede en henvendelse, men ledelsen i København og i Sorø fandt det passende at afstå herfra. Müllers endelige beslutning blev, at han i sit testamente indsatte Sorø Akademi som sin universalarving og som legatarer Det chirurgiske Akademi, Skælskør Fattiggasse, byens kirke og enkelte private. Størstedelen af arven tilfaldt således Sorø Akademi, og for den skulle der oprettes et legat til »Understøttelse for Elever i Opdragelsesanstalten, der ere sønner af uformuende Embedsmænd«.

H. F. Müller døde 23. maj 1828, og hans testamente fik kongelig stadfæstelse på årsdagen derefter 23. maj 1829.

Direktør Taubers rejse

Sorø Akademis første direktør efter genoprettelsen i 1822. *Erich Gjørup Tauber* (1782–1854) påbegyndte 30. maj 1828 en 3-dages rejse, først til Skælskør for at repræsentere Sorø Akademi ved H. F. Müllers begravelse, og derefter til nogle sjællandske herregårde. Om legatet og sin rejse har Tauber samlet en »Anmærkningsbog i anledning af Academiets arvesag i Skielskjør 1828 samt Begravelsesrejsen m. m.«, der opbevares på Universitetsbiblioteket i København. *H. G. Olrik* (S 1895) har i Personalhistorisk Tidsskrift 1913 offentliggjort Taubers beretning om rejsen og i Soraner-bladet 1918 resten af »Anmærkningsbogen«, omfattende breve, avismeddelelser samt Müllers testamente. *Poul Lorenzen* (S 1905) har i Soraner-bladet 1969 gengivet lidt af Taubers rejseberetning særlig om køreturen fra Sorø til Skælskør. Rektor *B. Hoff* (1840–1912) har i Skolens årsskrift 1895 skrevet om legatet og dets stifter.

Det er ikke hensigten her at give en detaljeret redegørelse for legatets historie gennem de 150 år, men kun at fortælle lidt om de to mænd, distriktskirurg Müller og direktør Tauber, der – om jeg så må sige – spillede hovedrollerne ved legatets oprettelse.

Om Müller vides der vist ikke mere end

det ovenfor nævnte, men det bør nævnes, at Sorø Akademi i 1836 rejste en mindesten på hans grav ved Skælskør kirke. På stenen står bl. a.:

HAN VAR
EN AGTET LÆGE
EN OPRIGTIG MENNESKEVEN
EN NIDKÆR TOLK
FOR SANDHED OG RET
EN UERSTATTELIG
BEFORDRER AF ETHVERT
ALMENNYYTTIGT ØIEMED

Et voksbillede af H. F. Müller hænger på Sorø Akademis Bibliotek, og han er nævnt på Tabula Sorana II i Vestibulen.

Men så er der direktør Tauber. Olrik skriver, at rejsedagbogen indeholder adskilligt til belysning af Taubers ejendommelige personlighed. Det vil derfor måske interessere at høre nogle afsnit af den. Den indledes således:

Skielskoriana pluraque

Lige siden Solens Opgang havde jeg badet mig i den herlige Morgenluft, som udviklede sig af mine sorøiske Blomsterhaver. Tusinde Sangere havde hilset den dejlige Indvielses-Morgen, men et Par Nattegal, der hidlokke-ede af den stigende Sols milde Varme og den aromatiske Duft, som mit Blomsterflor udstrømmede, havde som et Par Væddesangere leiret sig i Jasminlysthuset og overtonede dem alle ved den herligste Harmoni-Concert. Jeg havde nydt denne Morgen paa Søen og paa Landet og fandt, da jeg kom tilbage fra min Vandring, Altarløysene indpakkede, Vognen forspændt og de brune stampe af Livslyst og Utaalmodighed efter at tiltræde Dagsrejsen.

Det var den 30. Mai 1828, da jeg rullede ud af det sorøiske Stræde.

Tauber nød rejselivet og skriver om sine »beskedne« krav:

Naturnydelse forskjønt ved Historiens lokale Erindringer var for mig Hovedsagen, selskabeligt Samqvem et Krydderie paa Reisen, som jeg medtog som det kunne falde og Maaltider aldeles en Biting, hvorved jeg havde foresat mig aldeles ikke at lade mig indskrænke. Godt Brød og frisk Maimaaneds-smør i en Bondehytte, naar Middagen fordrede Hvile for mig og mine Dyr, vare Fornødenheder, som paa ethvert Sted kunde tilfredsstilles, og selv for en højere Nydelse havde jeg sørget ved at nedpakke i min Vogn i kjø-lende Græs 200 Asparges og en Flaske Madera, en Skjænk fra een af mine transatlantiske Venner. Den flinke Bondekone lærte jeg let at tilberede de første, og naar den sidste blinkede i mit Christiansfelder Glas, manglede mig intet i et kongeligt Maaltid. Fem timers Nattesøvn gav mig paa Reisen som hjemme nok til Legemets Vederqvælgelse.

Begravelse og gravøl

Begravelsen i Skælskør beskrives indgående: Da vi drejede om forbi Noret, der deler sig i

det sydlige og det nordlige, i hvis Midte Skjælskør ligger paa en lille Landtunge, lode Liigklokkerne allerede fra den gamle Carmeliter-Kirke. Man saa ved første Øjekast, at Byen helligholdt en Fest. Gaderne vare overalt stærk bestrøede med Blomster. Jeg ilede til Byfogden, med hvem jeg havde nogle foreløbige Aftaler at gjøre og fandt ham meget forbitret paa Morten Biilmann (Sognepræsten), fordi denne havde ladet sig forlyde med, at den Afdøde havde vist sig for karrig i sit Testamente imod sine egne Byfolk og, da han desuden havde afholdt sig fra al Kirke- og Alter-Gang (som Skik er blandt Læger), var han af Stadens Geistlighed paa en Slags Maade sat i Ban og erklæret for en slet Kristen. Biilmann, hvis Skjodesynd er et Glas Viin over tørsten og som i slig Tilstandsform: havde ladet Tungen løbe, maatte først ved Opbydelsen af hele den borgmesterlige Autoritet og, som Foss (byfogden) sagde med Trudsel af Academiets højeste Unaade, tvinges til at renoncere paa den Lyst han havde yttret til at skolem(estre) Müller i sin Ligprædiken saavel for den lunkne Kirkegang som et matrimonium conscientiae, hvori han i mange Aar sagdes at have levet med en Gehejmeraadinde Krabbe. Denne Rencontre var mig ikke behagelig, dog forsikrede Byfogden mig, at den ingen videre Følger vilde have, naar Præsten blev godt salareret og godt skjænket ...

»Den bedste Brug jeg veed at gjøre af den Afdødes Viinkjelder er at tømme den paa hans Begravelsesdag«, sagde Byfogden, og de fleste Gjæster – Rejsende fra Landet – syntes saameget mindre at have noget derimod, som sligt et Gravøl hører til Egnens Skik, og ved Præstebegravelser endogsaa gaar saa vidt, at – som man sagde mig – den mandlige Dele af Menigheden tracteres paa 3 forskellige Steder uden for Huset, paa Stervboets Regning. Jeg samtalede imidlertid med Grev Holstein og modtog en venskabelig Indbydelse af ham til et Besøg paa Holsteinborg næste Dags Morgen. Præsten var saa artig af tilbyde mig Ordet strax efter Jordpaakastelsen, da, som han sagde, det var mere passende, at den større Tale sluttede sig til den mindre.

Der blev givet Signal til Processionen. Tvende Dannebrogssflag paa Stænger saa høje, at de, uden for Indgangsdørene til Lighuset, hvilede op til Tagskiægget, optoges, udfoldedes og bares i Spidsen af Liigskaren af Slubroere i hvide Skjorter med sorte Baand, – et ei upassende Symbol paa Fædrelandets Sorg over en fortjent Afdød. – Dernæst fulgte Skaren efter Rang og Stilling, stedse en Civilist ved Siden af en Geistlig (min Ledsager var den omtalte Morten Biilmann). Den lille 8-årige præsumtive soroiske Eleve Heinrich Friedrich Müller Mau (som han kaldte sig), gik ved Faderens Haand, og Blomsterpigerne til Slutningens.

Da Ligpsalmen lakkede mod Enden og jeg saae Kirkestolene opfyldte med nysgjerrige Tilhørere, hvoriblandt de lange Hattebaand vaiede ned fra Fruentimmerstolene, begyndte jeg at blive snever om Heirtet ved mit selv-

paatagne Talehverv i saa anselig en Forsamling og paa saa højtideligt et Sted. Denne min indvortes Frygtssomhed, hvis udvortes Virkning jeg med Kraft neddæmpede, havde imidlertid den Nytte, at den i Begyndelsen aarsagede en noget bævende Stemme, som gav min Sindsstemning mere Udseende af Rørelse end den virkelig havde og foranledigede mine geistlige Censorer til megen ugrundet Roes over mine herlige Talegaver. Jeg holdt Ørene Stive ved disse Complimenter og ytrede alle, at Enhver maatte blive rørt ved saa sielden en Anledning. Hvad der endmere hævede min ubetydelige oratoriske Værd i de respektive Skelskjørneres Øjne var, at min Successor i Talehvervet, Hr. Morten Biilmann, gjorde sine Sager meget maadeligere. Thi for det første var hans Tale ingen Mindetale, men en Ligprædiken over adskillige Almeensteder, saasom: Død, Grav, Opstandelse og Himmelfart, og indeholdt intet Personligt om den Afdøde undtagen nogle Sidehug i Indledningerne om hans kierlige Forhold til Geheimeraadinde Krabbe, for det andet vare Omstændighederne ham temmelig imod. Han havde taget sin Stade paa Alterfoden, medens jeg som Ugeistlig afslog hans Tilbud om at stille mig paa samme Sted, medens jeg talede, men valgte at staa paa Gulvet ved Ligets Hoved. Onde Tunger sagde, at Viindunsterne havde virket paa hans Organer fra Sørgehuset af. Jeg har derom ingen Mening, (dog) saa meget er vist, at det i Alles Øjne var ilde klædende for ham som en gammel Præst deels at han læste sin Tale op af en smudsig skreven og jevnlig overstrøget Concept, deels at han med megen Stønnen skilte sig fra de overflødige Vædsker, som under Talen jevnlig fyldte hans Mund, og ved ganske ugenert at spytte dem ud paa Altergulvet, hvorved hver Spytklat gav Gjenlyd fra Hvælvingen, og Altergulvet til sidst saa ud som en Sø. *Sed de his satius est silere.*

Da vi kom fra Kirken, gik det paa ny løs paa en Spisen og Drikken, og denne Gang gik man ordentlig tilbords, thi det forrige havde kun været en *gustatio*.

Og – hvad Ligfølget betræffer, der samtligen (mig undtagen) roste sig af at være den Afdødes Venner, mente de ved de Contributioner, som de i tidligere Dage havde ydet til hans Huusholdning, ved denne Lejlighed at kunne ansees som det rige Sorøe Academies retmæssige Medarvinger til hans gode Viinkjelder. Da derfor Stedets Øvrighed udbragte en Skaal: *in memoriam defuncti*, tilføjede Morten Biilmann med et Smil om den allerede morbærfarvede Næse: *ejusque cellæ vinarie* som taus samtykkedes af Præsteskabet. Ved Maaltidets Ende gjorde Skielskjørnerne mig den Ære at udbringe min Sundhed og ønske mig tillykke som Mandatarius for Sorøe Academie i saa frugbringende et Ærinde. Apotheker Mau fremstillede sin Søn som tilkommende Eleve og var mig behjælpelig at udtage nogle Skeletter og Bøger, som jeg ønskede bevarede i Academiets Samlinger, til Erindring om den Afdøde.

Mon disse sager stadig findes i Skolens samlinger? Olrik sluttede sin artikel i Soraner-Bladet 1918 med det samme spørgsmål; men fik ikke svar, såvidt jeg kan se.

»Det Müllerske Legat« er i de 150 år uddelt med flere hundrede tusinde kroner, og langt over 1000 drenge har modtaget det. Det var i mange år Skolens største legat, men dets betydning er i de senere årtier overgået af nye legater.

Lad os, der har nydt godt af Det Müllerske Legat, bringe en tak til dets stifter. Jeg vil gøre det med direktør Taubers højtidelige ord i Skælskør kirke 30. maj 1828, ord, der måske for en soraner af 1978 lyder lidt kunstlede, men dog er smukke og hjertelige.

»Af de Umyndiges Mund haver Du beredt Dig en Lov, siger David i den 8de Psalme. Og – Som de umyndiges Talsmand og paa disses Vegne – henvender jeg med Taknemlighed og Vemod disse Ord til Dig, forklarede Olding, hvis Støv vi her ledsage til sidste Hvilested.

Som Sædekornet spirer skjult og uformærkt i Jordens Skjød indtil det i Tidens Fylde frembærer sin velsignede Frugt til Menneske-

nes Tjeneste: Saaledes nedlagde Du fra dine første Embedsdage, saaledes fredede Du under Tidernes Vexel den herlige Gave, der lig en frodig Sæd vil yde gavnlig Næringsstof for unge Videnskabsdyrkeres fremtidige Uddannelse til Kongens og Fædrelandets Tjeneste.

Selv udgangen fra trange Kaar kjendte Du Armodens Byrder. Selv kjæmpende Dig frem i disse Læreaar til en udmærket Embedsduelighed, saa at den lidende Menneskehed vedblev at søge din Hjælp, selv efter at Staten havde ophørt at kræve dens Anvendelse som Pligt af Dig, ønskede Du med din ædle Vælgjørenhed at berede andre Embedsmænds Sønner en lettere og heldigere Fremgang paa den vidunderlige Bane.

Du dør da ikke barnløs, ædle Hensovede: Du efterlader Dig en Skare af taknemmelige Sønner, henplantede, liig unge Spirer, i den af Gud velsignede, af Forfædre gennem Aarhundreder fredede og af Danmarks Konger beskyttede og hædrede Videnskabshave – det sorøiske Academie – Ynglinger, der i de kommende Aar ofte ville nævne dit Navn med Taknemlighed«. *A. Kann Rasmussen (S 22).*

Om granit søjlen i Akademihaven Af Ellen Vibeke Jensen (S 13).

Som barn gik jeg tur med min moder. Det var dengang utænkeligt at lade en lille pige strejfe om i by og land på egen hånd, det var så absolut drengenes privilegium. Født i Sorø 1895 og opvokset der, gik jeg altså tur ved moders hånd. Rundt omkring og allevegne. I Filosofgangen, til Navnebøgen, på Banevejen og naturligvis i Akademihaven. Der gik vi langs søen, og mor fortalte mig om det hele. Der boede Ingemann, som vi kendte fra morgen- og aftensange, og der havde H. C. Andersen gået – men ham kunne jeg ikke fordrage, han var da så ond. Men det ved jeg nu ikke, om jeg betroede min mor. Der var så mange ting i Akademihaven, mærkelige ting som de store hængebøge, og et sted ved søen stod der pludselig en stor, rund granit-søjle. Ganske umotiveret, uden forklaring, mor vidste heller ikke, hvorfor den stod der, og hvorfor den kom. Endnu i min skoletid (S 13) stod søjlen der temmelig bar og mærkelig, men nu, i 1978, er det et spørgsmål, om ret mange opfatter den som en enlig granit-søjle. Den er fuldstændig overgroet af en vild rose, der til og med har sprængt dens fundament og både med og uden blade næsten helt skjuler søjlen. Mange drenge løber eller går forbi den på vej til badeanstalten, men hvor mange ser den? Når jeg selv går der, ser jeg på søjlen og tænker på den. Eller måske er det min mor, jeg tænker på. Hvor kommer den fra, og hvorfor står den netop der, ud for rektorhaven og ved rektors bådebro?

Som mange andre provinsbyer har også Sorø sin »Ugeavis«, der gratis uddeles til en mangfoldighed af husstande i by og opland og

udelukkende lever af annoncer. Sorø og Omegns Avis er et ganske velredigeret blad, der foruden annoncerne ofte har lidt læsestof med lokalhistorisk indhold, grænsende fra rent historiske meddelelser til en tilsyneladende evigt løbende strid om fast eller egen læge for beboerne af byen alderdomshjems sygeafdeling. For nogen tid siden var der i bladet en artikel om Sorø Akademis brand i 1813, der, som eneste nyt, mente, at amtmand Stemann af private grunde havde standstøt undersøgelsen om brandens opståen. Det fik mig til igen at læse om branden og om Stemann, og derved fik jeg forklaringen på, hvor granit-søjlen stammer fra, og hvorfor den står, hvor den står.

Det var mærkeligt at se, at Berlingske Tidende kun ofrede branden to linier, mens et par af datidens ugeblade bredte sig lidt mere om den. Der er i tidens løb skrevet mange betretninger om branden, de fleste af dem i blade, der har en eller anden relation til Sorø Akademis skole, bl. a. i Skolens Årsskrift fra 1913 og med mellemrum i Soraner-Bladet, som f. eks. i 1930, side 5 gengiver et kosteligt brev fra den gamle fru Molbech om, hvordan hun, der jo boede i Molbechs Hus, oplevede branden.

Men det var amtmand Poul Chr. Stemann (1764–1855), jeg var ude efter, og i Personalhistorisk Tidsskrifts 3die række, VI bind, fandt jeg da hans biografi, meddelt ved G. L. Grove efter et foredrag, holdt af Stemanns sted-barnebarn Geheimekonferensråd M. Rosenørn (1814–1902), som i 1822, 8 år gammel, besøgte familien Stemann i Sorø, hvor den

efter branden boede i den gamle forvalterbolig, som vel omtrent lå, hvor den nuværende rektorbolig ligger, ja, jeg tror endda, at den ældste del af rektorboligen er en del af den gamle forvalterbolig. Rosenørn fortæller, at forvalterboligens have gik ned til søen og stod åben til Akademihaven, »som Stemann havde udvidet med gangene langs søen og prydet med søjleskafter af Akademiets ruiner og trævæxter fra det stille Havs kyster«.

Så må det vel være tilladeligt at tro, at den enlige søjle ved rektors bådebro er anbragt der af P. C. Stemann og stammer fra Akademiets ruiner, eller vel snarest fra de kloster-ruiner, der ved branden var tilbage. På plænen overfor søjlen står et gammelt egetræ, en såkaldt frynseeg, som ganske vist ikke hører hjemme ved det Stille Havs kyster, men såvidt jeg ved i Canada. Alligevel kan den vel godt være plantet af Stemann.

Poul Chr. Stemann var søn af Chr. Ludvig Stemann (1730–1813) som var gehejmeråd og finansminister og lige akkurat nåede at blive udnævnt til geheimestatsminister, inden han den 14.4. 1784 sammen med Høegh-Guldberg og Rosencrone og flere andre blev udrænset af den unge kronprins Frederik og sendt som amtmand til Haderslev, hvorfra han i 1789 kom til Altona som overpræsident. Sønnen, P. C. Stemann, der i 1768 havde giftet sig med en borgerlig pige, men i øvrigt færdedes »i de fornemste huse«, havde en slags lynkarriere som jurist. I januar 1799 blev han udnævnt til amtmand over det nyoprettede Sorø amt og fik bolig i Akademibygningen, idet skolen netop i disse år var nedlagt. P. C. Ste-

mann, der også var administrator for Sorø Akademi, fik i sin funktionstid rettet stiftelsens økonomi op.

Ved juletid 1808 flyttede den gamle Chr. Ludvig Stemann på sønnens initiativ til Sorø og fik bolig i Trautners gård, hvor sønnen med familie fik ophold, til forvalterboligen var sat i stand til dem. Den 11.11. 1813 døde Chr. Ludvig Stemann, 83 år gammel. Han blev begravet her i Sorø, og det er hans pompøse gravsten, man ser gennem den store kirkegårdslåge.

Da P. C. Stemann i 1827 blev kaldt til København som geheimestats- og justitsminister, blev han tillige direktør for Herlufsholm. Dette embede varetog han i 24 år, og ligesom Sorø bragte han Herlufsholm på fode: fra en gæld på 11.000 Rbd. til at være gældfri og ejer af 70.000 Rbd.

Stemann levede i et lykkeligt ægteskab og nåede i 1848 at holde diamantryllup med sin borgerlige kone. Hun døde i 1850 og blev efter ønske begravet i Herlufsholm. Det siges, at Stemann siden da havde sin egen kiste, magen til hustruens, stående i hjemmet. – Stemann havde flere børn. En søn blev hans efterfølger som amtmand i Sorø og endte som stiftsamtmand i Aalborg. – To unge døtre døde i henholdsvis 1837 og 1839 i tilslutning til fødsler. En tredje, ugift datter, som styrede huset efter moderens død, døde under koleraepidemien i København 1853 og blev begravet i Herlufsholm.

P. C. Stemann blev 91 år gammel. Han døde den 25.11. 1855 og blev begravet i Herlufsholm. *Ellen Vibeke Jensen (S 1913).*

Mere om søjlerne

I Niels P. Larsens bog: »Begravelsespladser i Sorø fra den ældre middelalder til vore dage«, udgivet på eget forlag i 1908, står side 43 ff:

»De gamle romanske granitsøjler, der nu henstår på kirkegården tæt op til Marie-kirkens nordre korsfløjs nordside, stammer fra Absalons klosterbygning. Chr. Molbech henleder i 1817 opmærksomheden på disse søjler (i »Bidrag til en skildring af Sorøes skikkelse i Stephani tid 1632« i Det skandinaviske litteraturselskabs skrifter 1816 og 1817). Han skriver følgende: »Ved denne lejlighed kan jeg ikke forbigå at anføre, at der på Sorø Akademi endnu findes nogle ikke umærkværdige levninger af en ældre arkitektur, bestående i runde, glat afsløbne piller af en art granit, eller brudstykker af sådanne (i diameter en 6–7 tommer, hvilke man i nogle huse har anvendt til skorstenspiller, ligesom en del, ligeledes af gråsten tilhugne, søjlefødder, af en større dimension og meget rå form. Nogle af disse sidste skulle være opgravede af jorden, og, ved at vende dem om, har man benyttet dem til haveborde, formodentlig dog ikke uden at afhugge og afslibe grundfladen. At disse levninger skriver sig fra den ældre klosterbygning, er upåtvivleligt; men hvorledes

de i denne har været anbragte, er ikke let at opgive. Måske har de tjent til støttepiller i midten af hvælvede værelser i klostret, af hvilke man i den nyere akademibygnings østre fløj lod et blive uændret, som også endnu efter branden (i 1813) er tilovers!«

Indtil ca. 1870 var disse søjler opstillede i Akademihaven, hvorefter de anbragtes på deres nuværende plads på kirkegården.

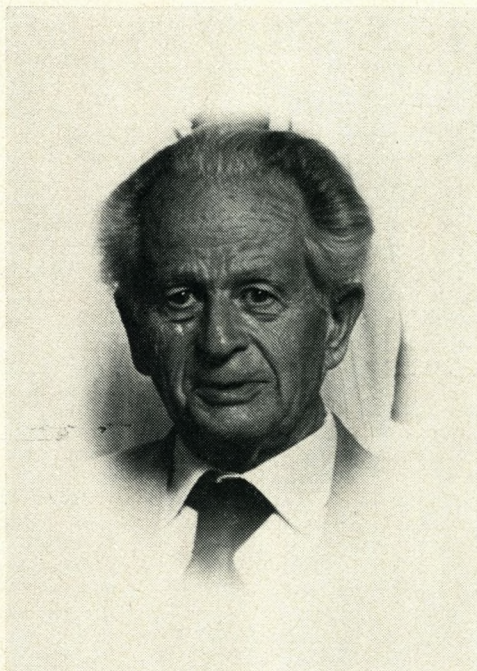
Selvfølgelig hører de heller ikke hjemme her!

Var deres plads ikke snarere nu i de to små anlæg, der begrænser Fratergården i øst og vest? Her syd for kirken har de stået som hvælvingsbærere i klosterbygningen fra Absalons dage og antagelig til 1737, da Kristian den Sjette nedrev en stor del af klosterets hovedbygning og opførte den bygning, der under Frederik den Femte 1747 kom til at huse det ridderlige akademi.

Burde de ikke, de det kan lade sig gøre, føres så nær som muligt til deres oprindelige stade? – Det mener graver Larsen altså!

På figur 26 side 44 i ovennævnte bog ser man netop en liggende søjle i to stykker, meget tynd i forhold til de andre, som man udmærket kunne tænke sig kan være den, som Daugaard omtaler i brevet til sin kæreste, som citeres af A. Kann Rasmussen. *Red.*

Waage Beck skulle den 11. januar have talt i Brønderslev kirke og kørte dertil. Da han nåede kirkedøren, blev han ramt af en blodprop, kom på sygehuset – og her sov han roligt ind i døden, der indtraf før midnat. Han faldt på sin post og mindes nu af mange som en god dansker, en nidkær kristen, en ægte soraner, en trofast frater. Af de otte gammel-sproglige, der i 1918 blev dimitteret fra Sorø, var han utvivlsomt den mest initiativrige, parat til at række sin næste en hjælpende hånd og rede til at forkynde det glade budskab.

Beck fødtes den 4. april 1900 i Ørslev ved Slagelse. Efter teologisk embedseksamen i -24 blev han første sekretær i Haderslev og siden landssekretær for KFUM – med bopæl først i Århus og fra 34–38 i Tønder. Indimellem var han sognepræst i Vrads (28–33). Fra 38–42 bliver hans liv for alvor spændende, idet han virker som dansk præst for Sydslesvigs landsogne, indtil han fordrives af Gestapo. Heldigvis åbnes hurtigt en dør langt mod nord: fra 1942–70 virker han som sognepræst for Skagen og Hulsig menigheder og fra 1946 tillige som provst over Horne herred. Fyldt 70 år holder han imidlertid ikke op med at arbejde; man kan næsten sige: tværtimod. Men først lidt om hjemlivet.

Det blev et godt dansk hjem, der stiftedes og grundfæstedes, da han i 1930 indgik ægteskab med præstedatteren Ebba Tindborg^o de to supplerede hinanden, og hun blev ham til omfattende hjælp både som mor og husmor i det gæstfrie hjem og som byrådsmedlem 1962–

70. Som formand for socialudvalget lykkedes det hende at skaffe Skagen et nyt plejehjem med plads til 35 syge, 14 lejligheder for pensionister og et nyt tidssvarende bibliotek med udstillingslokaler. Alt dette har sikkert virket som en inddirekte støtte for hans arbejde i som en indirekte støtte for hans arbejde i

En børneflok på seks voksede imidlertid op i hjemmet; de fyldte stuerne med liv af god karat, hvilket spores nu. Af søskendeflokken blev to sønner soranere.

Udadtil havde hjemmet åbne døre: utallige er de mennesker, som er gået ud herfra, opmuntrede i sindet, hjulpe på forskellig vis.

Efter flytning i 1970 til Vodskov tager Beck vacance-tjenester, hvor det er påkrævet: således i Frederikshavn i næsten to år, i Kragsskovhedelejren i ét år, i Storvorde-Sejflod i to år og i Bindslev i ca. ét år. Hans interesse for Ydre Mission sætter nye spor, da biskoppen over Aalborg stift gør ham til en slags »stiftsprovst for Y. M.« i hele området. Ydre tegn på hans virke ses i det nye sømandshjem i Skagen. Han var Indre Missions repræsentant ved oprettelsen af refugiet i Løgumkloster samt for højskolen og bibelskolen sammesteds.

Waage Beck var vidtfavnende: han var sekretær for Kristen Manufakturhandlerforening og ofrede sig for Ungdommens Vel – det blev efterhånden til ni hjem for unge – samt for Jydsk Børneforsorg.

Danske i Sydslesvig havde en stor plads i hans hjerte. Som rejseleder åbnede han manges øjne og ører og for andre folkeslags kår, gav dem naturskønne indtryk og historisk oplysning – også på dette felt værdifuldt bistået af sin hustru. Det sidste lederskab havde de i april 1978; turen gik da til Israel for niende gang.

Sluttelig skal begges inciterende ord og dåd i Fraternitas Sorana påskønnes.

I ikke ringe omfang minder Waage Beck mig om sin farfar Vilhelm Beck, om hvem det hedder: »Næppe nogen anden præst kunne se så kærligt på mennesker og tale så kærligt til dem, som han kunne, eller i hvis hjerte der var så vidt et rum som i hans«.

Æret være Waage-Becks minde, priset være Gud.

Olaf Krog-Meyer.

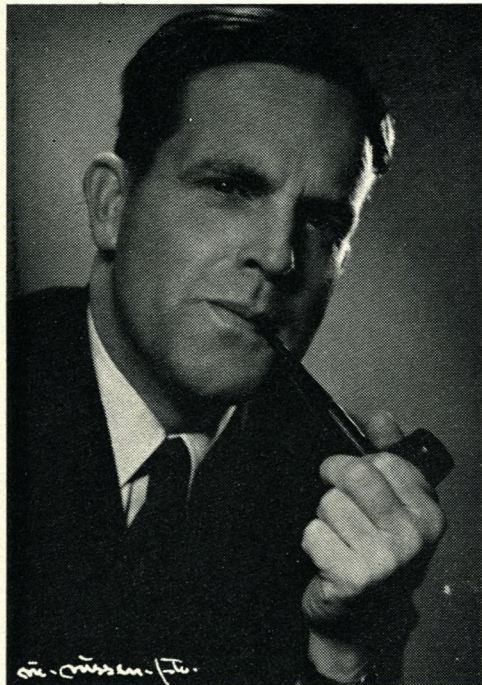
April-nummeret

I aprilnummeret kommer en artikel af *Max Ebert* om Sorø professorernes tryk i perioden 1632–42, da det endelig lykkedes at få oprettet et bogtrykkeri i Sorø.

Desuden regnskab og indkaldelse til generalforsamling.

JØRGEN PETER BECH
30. november 1905–8. januar 1979.

Berlingske Tidende har fra skovrider F. Mørk-Hansen (S 1924), Skovlyst, Ringe, modtaget disse mindeord over hofjægmester Jørgen Bech,

Hofjægmester Jørgen Bech, som døde den 8. januar 1979, 73 år gammel, var 4. generation af familien Bech på Valdbygaard. Sin skolegang tilbragte han bl. a. på Sorø Akademi fra 1918 til 1923. Da han senere havde aftjent sin værnepligt, blev han uddannet ved landbruget, bl. a. hos forpagter Branth på Juellinge. Et år tilbragte Jørgen Bech på Stenderup Statskovdistrikt hos kgl. skovrider Poul Christian Fugl Svendsen for at sætte sig ind i skovbruget og dets administration. Jørgen Bech blev gift med *Annelise Malling*, (brødre S 1933 og R 1928) datter af jægmester Malling i Humble i 1933. Få år efter flyttede de til Brorup, en større gård ligeledes under Valdbygaard. De skabte her et meget smukt og hyggeligt hjem med en pragtfuld have, hvor de 3 børn (en søn og to døtre) havde en lykkelig barndom. Brorup blev rammen om mange glade fester og sammenkomster for slægt og venner, som nød godt af familiens utrolige gæstfrihed. Jørgen Bech elskede Valdbygaard og alt, hvad der hørte godset til, og han nærede stor hengivenhed for de folk, der havde deres arbejde der, og den følelse var gensidig. Han var ivrig jæger og lystfisker. Hvad jagten angår, var han langt forud for sin tid, idet han fredede sneperner

om foråret, længe før denne fredning blev indført ved lov. Det var hans store glæde at se snepperne trække i de lyse sommeraftener. Hønehøgen havde også et fristed i Valdbygaard skov, dengang den endnu var fredløs. Jørgen Bech var et sjældent retlinet og trofast menneske. Han havde udpræget humoristisk sans, og han havde en enestående evne til at huske og gengive muntre situationer, han havde oplevet. Jørgen Bech var medlem af bestyrelsen for Sparekassen i Slagelse og af Sorø Amts Landøkonomiske Selskabs bestyrelse. For nogle år siden afstod han godsets landbrug til sin søn, men skoven beholdt han, og der tilbragte han mange lykkelige timer – også i de sidste år, da han var plaget af sygdom. Jørgen Bech efterlader ved sin bortgang et stort savn, men også mange glade minder, som vi, der holdt af ham, kan glæde os over. Vi er mange, der vil mindes ham med stor taknemlighed. Jørgen Bech var også et meget trofast medlem af Hjemmeværnet lige fra den første primitive begyndelse i 1940'erne og deltog i utallige kursus på skolen i Nymindegab, var skydeinstruktør og delingsfører og holdt først op, da hans helbred ikke tillod ham at deltage mere.

F. Mørk-Hansen (S 24).

Jørgen Bech var fjerde generation på Valdbygaard gods, der også omfatter Holbergs gamle gård Brorup. Hans bedstefar *Jørgen Peter Bech* (1861), hans far *August Villads Bech* (S 1892), han selv og hans søn *August Villads Bech* (R 1953), var alle soranere.

Se familieoversigt *Bech* i Soranerbiografier 1901–60.

Om cricket

I AB-hallens cafeteria kan man på en festlig plakat læse en typisk engelsk forklaring på, hvad cricketspillet drejer sig om.

Cricket (as explained to a foreign visitor):

- 1) You have two sides, one out in the field and one in.
- 2) Each man that's in the side in, goes out and when he is out, he comes in and the next man goes in, until he's out.
- 3) When they are all out, the side that's out, comes in, and the side that's been in goes out and tries to get those coming in out.
- 4) Sometimes you get men still in and not out.
- 5) When both sides have been in and out including the not outs, that's the end of the game.

Indsendt af C. Chris Hanson (S 1951).

To bøger om Soranere

Der er i efteråret 1978 udkommet to bøger, som det måske vil interessere soranere at høre lidt om.

REGENBURG (1815–1895) er titlen på den første, og den handler om soraneren *Theodor August Jes Regenburg* (S 1835). Den er skrevet af overarkivar, dr. phil. Holger Hjelholt (1887–1977), der netop nåede at få den færdig i korrektur inden sin død.

Regenburg er en interessant person, og for os måske særlig interessant, fordi han i sit arbejde for at bevare det danske sprog i Slesvig havde nær tilknytning til et stort antal soranere. Han *samlede* soranere om sig. Ved Soransk Samfunds stiftelse i 1862 udtalte han, at Sorø Akademis opdragelse udviklede elevernes energi og gjorde dem fortrinligt skikkede til embedsmænd i Slesvig.

Bogen, der også indeholder et afsnit om Regenburs Sorø-tid, bliver derfor særlig spændende, hvis man læser den sammen med to artikler i Soraner-Bladet, begge med overskriften. »Regenburg og soraneren i Slesvig«, den første af *Olaf Carlsen* (S 17) i SB 1926 s. 89 og den anden af ovennævnte Holger Hjelholt i SB 1927, s. 15. I bogen og de to artikler tilsammen nævnes omkring 30 elever og en halv snes lærere og andre embedsmænd med tilknytning til Sorø, som støttede og beundrede Regenburg, og kun een, *Harald Raasløff* (S 1828), som Regenburg havde et spændt forhold til, og som han udtalte sig særdeles skarpt om.

Det er vist desværre et faktum, at Regenburs og hans medarbejdende soraneres energiske og dygtige indsats ikke bar den frugt, man havde håbet på – tværtimod måske – men Regenburs indsamling af kildemateriale og hans opbygning af sit 20.000 bind store bibliotek særligt om Sønderjylland er en bedrift, alle kan glæde sig over. Det befinder sig nu i Statsbiblioteket i Århus.

Den anden bog er skrevet af soraneren *Thomas Lindemann Laub* (S 1871), udgivet 1920 og genudgivet i fotografisk optryk 1978. Den hedder MUSIK OG KIRKE og er, i følge fagfolk, Thomas Laubs litterære hovedværk om, hvad ret kirkegang er og bør være. Den satte en hed debat i gang og er stadig et aktuelt indlæg i dagens diskussion.

Desuden fortæller den hele kirkemusikkens

udviklingshistorie fra den gregorianske sang til vort århundrede.

Bogen er skrevet for musikkyndige og kan med sine mange musikudtryk og musikeksempler ikke i sin helhed forstås af andre, men vi »brummere« kan læse flere af dens afsnit med udbytte og få et indblik i musikkens forunderlige verden, og vi kan glæde os over Laubs magtfulde sprog.

AKR.

Ny bog af soraner

David Gress:

»Demokrati eller?«

Samlernes forlag 1978.

David Gress, klassisk sproglig student fra Sorø 1970, studerede klassisk filologi i København i 2 år og derefter i Cambridge, hvor han blev BÅ, og siden har han studeret sammenlignende samfundskundskab, politik og filosofi under studieophold i Frankrig, Italien og USA.

Disse studier har nu båret frugt i form af ovennævnte bog, der er tilegnet mindet om *Viggo Kampmann*, fornuftsapostel, statsmand og socialdemokrat og *Charles Wright Mills*, samfunds- og menneskekender, humanist og profet. Med henvisninger og en fyldig litteraturliste ialt 285 sider er bogen en vægtig og god baggrund for vor tids internationale debat med både en historisk baggrund, dagsaktuelt stor og lovende fremtidsperspektiver, der peget på veje ud af den krise, som den vestlige verden befinder sig i.

I forordet fremhæves en række væsentlige synspunkter, hvoraf det fremgår, at Gress ikke har tabt troen på demokratiet og frihed, lighed og broderskab, der må forbindes med en sympati for andre, fremmede mønstre og specielt for økologien, de naturlige, ikke menneskabe omgivelser, og han påpeger svagheden ved den marxistiske ideologi (En marxist *tror*, at han ved alt, men han *ved ikke*, at han *tror!*). Den største fare, der truer os, er den politiske polarisering, og hvis vi blot kan løse det problem, vil de økologiske og økonomiske problemer kunne løses.

Vi er kommet til et vendepunkt, en tillidskrise, der truer med at berøve de demokratiske institutioner deres berettigelse og autoritet, og der må en nytænkning til. Man kan

ikke løse denne krise ved at anvende økonomiske recepter fra 1930'erne, og den kan ikke analyseres og vurderes ved hjælp af samfundskritiske recepter fra ca. 1850! Hverken konservative eller revolutionære har nogen løsning, og ofte har disse traditionelle modstandere slet ikke forstået, at disse problemer er helt nye og derfor ligger uden for deres erfaringsområde.

Samfundet bliver mere og mere kompliceret og tager hele ansvaret og magten, så de enkelte mennesker føler sig helt magtesløse. Hvordan kan vi genskabe den individuelle frihedsfølelse og glæde i en tid, hvor ensretning og diktatur truer os alle?

De intellektuelle neomarxister går ind for en konsekvent antidemokratisme, og de støttes af en determinisme, der breder sig mere og mere. Den må bekæmpes først og fremmest ved en ny tro på demokratiets muligheder for at løse industrialiseringens økologiske fejltrin, så at vi kan se frem til det 21. århundrede ikke som sultende flygtninge i radioaktive ruiner, men som ansvarlige borgere i et bevidst verdenssamfund med et vist mål af indre styrke, med livsmuligheder og frihed og med tro på en fremtid.

Soranerfrokost torsdag den 1. februar 1979

med *Hermod Lannung*.

Selvom det var dagen før Kyndelmisse – *missa candelarum* – var det nu ikke frost eller »knuder«, der prægede vejret; tværtom; (som »Slæberen« sagde) det var tørt, regn og slud til de 18, der var mødt op for at høre Hermod Lannung (S 14) tale.

Denne prominente taler (han fylder en hel spalte i Soranerbiografierne) havde lokket følgende til: æresmedlemmerne Kann Rasmussen (S 22) og Sven Clausen (S 25); derudover Warrer (07), Palslev (S 08), Mackeprang (S 13), C. C. Andersen og Suhr (S 14), Krog-Meyer (S 18), Brorson (S 21), Dégn (R 21), Ragnhild Hoffmeyer (25), Fink (S 27), Waagstein (S 31), Falster og Hørby (S 38), Saxtorph (S 40), Dalgaard (S 50) med sønnen Lars (S 78). Sidstnævnte Benjamin er mester for forside-foto-et på februarnummeret 1979.

Clausen bød som næstformand velkommen, lod skolen leve og udbragte senere en skål for Uffe Hastrup (20), der fyldte 75 år just denne dag; han har været en af de mest interesserede og utrættelige medarbejdere ved fuldførelsen af Soranerbiografierne.

Da frokosten var forbi, var der flere, som smådrillende spurgte mig om, hvordan jeg ville referere alt, hvad Lannung sagde; det kan jeg heller ikke og beder forlods om over-

To af de gamle trekantede gymnasie-hjørneskabe med gamle ejernavne på dørene, afsyrede og istandsatte, er til salg.

Henvendelse til

Adjunkt Elkana Grønne,
Søgade 20.

Telefon (03) 63 03 20.

Frokosten den 4. januar

Den første soranerfrokost i år var den 4. januar, og efter den store tilslutning til julefrokosten var det lidt nedslående, at vi kun var 14, men til gengæld spændende over tidsrummet fra 1914 til 1978. Vi savnede formanden, men Clausen ønskede godt nytår, og vi udbragte et leve for skolen. Derefter viste det sig, at alle havde været »brummere«, så der blev ingen sang ud af det.

Imidlertid blev det en yderst fornøjelig frokost. Der var ingen officiel taler, men jeg tror næsten, alle havde ordet til fælles glæde, så vi var enige om, at det havde været en af de rigtige frokoster.

m. p.

bærenhed og tilgivelse. Lannungs gennemgående lille røde tråd var, hvor forunderligt det havde været for »en lille vestsjællandsk bondedreng« at have mødt alle disse oplevelser – engang imellem slog den vestsjællandske accent endda igennem. Nå, ja! mødt og mødt; han har vel også opsøgt dem selv. Allerede i sommerferierne i gymnasiet var han på studieophold både i England og Tyskland, mens han læste russisk med Holten-Bechtolsheim ved siden af. Det var således nogenlunde naturligt, at han som 21-årig stud. jur. kom med i en delegation til Petrograd og Moskva i 1917–18, der skulle varetage Østrig-Ungarns interesser, især hvad angik krigsfanger. Derefter fulgte 1922–24 Fridtjof Nansen-Kommissionen, hvor han endda var chef det sidste år. I mellemtiden havde han fundet tid til at tage sin juridiske embedseksamen. Det meste af dette kan læses i hans erindringsborg »Min russiske ungdom« (Gyldendal 1978).

Men her hørte vi manden selv fortælle! med en forbløffende klarhed, sans for detaljer, isprængt næsten poetiske passager, men han havde altså også ført dagbog! Her talte historikeren direkte, levende og klart; vi lyttede til en mand, der selv havde set de Kerenski-tro kosakker ride gennem Petrograd i juli

1917, og som havde noteret, at hestene gik i skridt, og hvordan rytterne så ud. Lannung var endnu kun 21 år, da bolsjevikkerne stormede Vinterpaladset, der lå tæt ved den danske ambassade. Han lyttede til skydningen, bemærkede en ny lyd i detonationerne og kunne endda fortælle os om vejret og nattelyset! Også om, hvorledes sneen var plettet næste morgen af blod – og vin fra plyndring! Den nye lyd skyldtes kanonerne fra krydseren »Aurora«; den ligger i dag som museumsgenstand, og man kan købe den på postkort – dette var rigtignok noget andet.

Lannung har ligget fladt på sin mave i sølet på Nevski-prospekt, mens kuglerne peb over hovedet på ham; men han har også set vagtbålene på Prospekt, hvor de røde soldater hyggede sig, snakkede ja en enkelt spillede på balalaika. I 1918 kom han til Moskva og var dér, da interventionstropperne næsten indesluttede byen, og Tjekkoslovakkerne havde myrdet to danske Røde-Kors-folk, brødrene Marstrand.

I anden omgang 1922–24 med Nansen-kommissionen for intellektuelle var han først i Kharkov i Ukraine og derefter i Moskva – i januar 1924! Nok har Lannung passeret de 80 og var 28 år dengang, så man kan regne ud, at det kan lade sig gøre; men alligevel var det fantastisk at sidde i stue med, til frokost sammen med en mand, der personligt havde fulgt Lenins bære fra jernbanestationen til fagforbundenes hus; han gik lige bag »Stalin og de andre banditter« og så tilstrækkelig officiel og hoven ud, til at vagterne lod ham komme med ind i »det allerhelligste«. Den slags er der ikke mange tilbage af i Rusland i dag – om nogen! Og dette gør, at sovjet-russerne den dag i dag behandler Lannung med dyb respekt; de er derimod mindre glade for, at han også kan huske, at Lenin den første dag lå med front foldede hænder – næste dag havde man ændret dette kristne islæt. Også her fik vi selvoplevelsens detaljer med: hvor bragende koldt det var ($\div 30^{\circ}$); hvordan de tålmodigt ventende folkemasser så ud; at der var 5 minutters stilhed, hvor alt gik i stå, efterfulgt af hylende fabriksfløjter og bragende kanonsalutter.

Under det store humanitære arbejde havde han truffet mange slags mennesker, lige fra Fridtjof Nansen til Vidkun Quisling. Om forbindelsen med disse og mange andre, om flere oplevelser og indtryk fortalte han længe, ialt 35 min., men ikke for længe.

N. Sx.

Om genforeningsstenen

Bent Rosenkilde Nielsen (Don Benito) meddeler, at den af provst Ebbe Christiansen omtalte genforeningssten hos Stine i Vindelbro ikke kendes af ham og samtidige kammerater. Den sten, der står sydvest for Ingemanns hus, have, er rejst til minde om genforeningen af

akademigartneren, L. C. Nielsen og andre lokale, men den blev aldrig afsløret ved en officiel højtidelighed p. g. a. radikale synspunkter hos nogle af akademiets lærere. *Nu kunne det være interessant, hvis der endnu skulle leve en gammel soraner, der kan huske noget herom!*

Dødsfald

MATTHIAS WASSARD (S 1910)

19. februar 1893–10. januar 1979

ERIK MELDORF (S 1919)

3. april 1901–10. januar 1979

Memo

Til frokosten torsdag den 1. marts i Frederiksberg Rådhuskælder fortæller *direktør for Danmarks fiskeri- og havundersøgelser Jørgen Møller Christensen* (S 51) om, hvad fiskeribiologi er, og hvilken sammenhæng det har med internationale problemer og politik på fiskeriområdet.

Soranske noter

Professor dr. jur. Ernst Andersen (S 25) har den 21.12. 1978 fået overrakt den ørstedeske hædersmedalje i guld i anledning af 200-års dagen for Anders Sandøs Ørstedes fødsel.

Lektor Erling Pihlkjær, Sorø, er blevet pensioneret pr. 1. februar 1979, fordi han fyldte 70 år den 10. januar. Han afløses som tøj- og festinspektør af *adjunkt Torben Funck Petersen*, der også flytter ind i Klosterporten, Danmarks ældste beboede hus.

Runde fødselsdage

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i marts 1979:

3. Bankbestyrer Jørgen Mossin (f. 1929), Skovridergårdsvej 59, 2830 Virum.
4. Gårdejer Erik Rasmussen (f. 1909), Byfogedgården, Bjørnstrup, 4400 Kalundborg.
6. Inspektør, cand. mag. Svend Andresen (f. 1929), Margrethevej 7, 2840 Holte.
6. Underdirektør Bent Møllerhøj (f. 1919), Lipkesgade 10, 2100 København Ø.
6. Autoforhandler Carl Chr. Weinrich (f. 1919), Autogården, 4300 Holbæk.
8. Advokat Jørgen Drechsel (f. 1919), Amaliegade 36, 1256 København K.
9. Politimester Carl Fenger-Eriksen (f. 1899), Bellis Allé 28, Dagnæs, 8700 Horsens.

12. Civilingenør Kai Wilken Rasmussen (f. 1894), Ved Renden 37, 2860 Søborg.
13. Specidlæge Ole Brohm (f. 1929), Rulkehøjten 27, 5260 Odense S.
15. Tandlæge Marthe Anda (f. 1894), Nygårds Gate 17 A, N-4300 Sandnes, Norge.
15. Overbibliotekar Torben Glahn (f. 1904), Ingemannsvej 20, 3., th., 1964 København V.
16. Dommer Jørgen Clausen (f. 1904), Bøgevang 17, 7100 Vejle.
16. Direktør, civilingenør A. Kann Rasmussen (f. 1904), Møllehøjgaard, Gerlev, 3630 Jægerspris.
17. Ledende børnebibliotekar Kirsten Larsen (f. 1929), Svanekevej 62, 3700 Rønne.
21. Landsretssagfører Caspar Borch (f. 1919), H. C. Andersens Boulevard 38, København V.
22. Bankfuldmægtig Arne Morell (f. 1894), Amager Fælledvej 11, 2300 København S.
24. Frøken Karen Veistrup (f. 1894), Refnæsgade 52, 2200 København N.
24. Civilingenør Jacob Veyhe (f. 1904), Torfinsgøta 22, postbox 135, 3800 Torshavn.
28. Grosserer Sven Hecht-Johansen (f. 1929), Gøngehusvej 89, 2950 Vedbæk.
28. Major Mogens Wester (f. 1929), Birkevej 14, 6840 Oksbøl.
31. Seminarielektor, mag. art. Mogens Kiørboe With (f. 1919), Grønnevangen 99, 5000 Odense.

Soraner-biografier

1584-1737 - 175 kr.
 1747-1800 - 75 kr.
 1822-1900 - 200 kr.
 1901-1960 - 150 kr.
 1901-1960 - fås også i ti-års
 hefter a 25 kr.

Ved forudbetaling til kassererens girokonto sendes bøgerne portofrit - ellers efterkrav.

1584-1960, hele værket - 600 kr. portofrit.

MEDEMSKONTINGENTET

er for 1979 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1972) - samt for medlemmer, fyldt 67 år - dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingenør S. Kamman
 Tobaksvejen 10 2860 Søborg
 (01) 69 11 44
 Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island fremsendes fortrykte girokort. Medlemmer, bosat i det øvrige udland, bedes tilsende os en check lydende på danske kroner (det koster Samfundet d.kr. 5,00 at indløse en check i fremmed valuta). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
 (Soransk Samfunds formand)
 Københavns Amts Sygehus
 2600 Glostrup
 (02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. Svend Clausen
 (Soransk Samfunds næstformand)
 Amaliegade 21 A, 1.
 1256 København K
 (01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
 Kongebrovej 28
 4180 Sorø
 (03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
 Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
 (01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS

Alleen 9, 4180 Sorø
 (03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

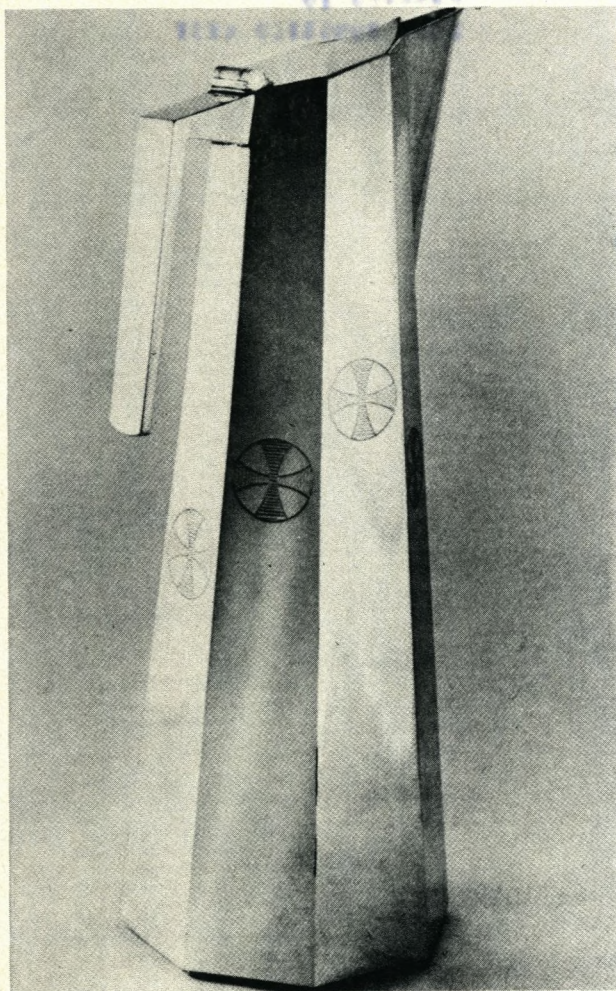
Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Indhold

Husk at . . . Af Anker Honoré. Side 2.

Ny katekismus. Side 2.

Regler om bispevalg.
Af stiftsfuldmægtig Asger Jørgensen.
Side 3-4.

Befolkningen svigter sin kirke.
Af K. Brogaard Jensen, Skalborg.
Side 5.

Menighedsrådene og trafikforene.
Af biskop Henrik Christiansen og
sognepræst Svend Aage Nielsen.
Side 6.

Undervisningsudvalget beder om
menighedsrådenes hjælp.
Af distriktstoldchef K. J. Elkrog.
Side 8.

Fra distriktsforeningerne. Side 9.
Betænkning om de biskoppelige
handling. Af sognepræst
Erik Norman Svendsen. Side 10-13.

PS fra Herning. Af sognepræst
P. C. Nørgaard. Side 13-14.

Fra bestyrelsen. Side 15-16.

Hvad betyder Tantra? Af lektor
Ellen A. Madsen. Side 17-18.

Kirken og de ældre.
Af Ulla Scheel. Side 18.

Menighedsrådet og børnene. Side 18.

Dronning Margrethes kristne livssyn.
Af sognepræst Svend Aage Nielsen,
Toreby. Side 19-20.

De første menighedsråd. Af stud.theol.
Jacob Schou Madsen. Side 21-24.

Kirkeskatten i 1979. Side 25-27.

Kirkerestaureringen - en stadig tungere
byrde. Af Mette Madsen MF.
Side 28-29.

Kirkegang i gamle dage.
Af pastor H. Skjøl-Pedersen. Side 29.

*Forsidebilledet:
Menigheden i Hørfølge syd for Køge
fejrede første søndag i advent ved at
indvise den alterkænde, der ses
på billedet, og som er tegnet af
sølvsmiden Karl Gustav Hansen. Den
er smedet i Hans Hansen Sølvmedie i
Kolding. Den udvendigt forgyldte
sterlingsølv-kænde er formet specielt til
at ses sammen med Hørfølge Kirkes
alterkalk fra 1586.*

MENIGHEDSRÅDENES BLAD

Nr. 1

Januar 1979

57. årgang

HARLANG & TOKSVIG BLADFORLAG A/S

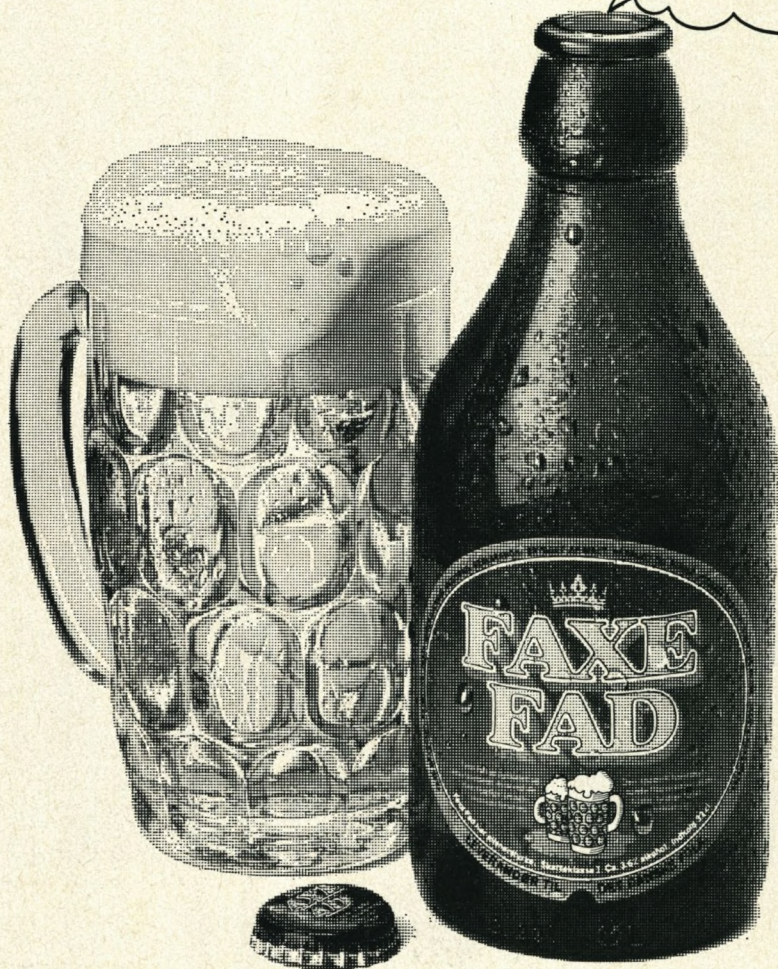
Dr. Tværgade 30 · 1302 København K · Tlf. (01) 13 86 66

Formidler annoncer til mere end 20 danske fagblade

**Hvorfor nøjes med en
almindelig pilsner, når
du kan få en Faxe Fad
til samme pris.**

JEG ER
UPASTEURISERET.

**Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner- og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.**

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.